

Ik liep al tegen de veertig toen Annie Schmidt in mijn leven kwam. Later, toen ik een boek over schreef, begreep ik pas waarom ik niet eerder met haar kennis had gemaakt. Net in de periode dat ik jong was, golden zij en haar werk in wat intellectuelere kringen als ouderwets en rolbevestigend. 'Oud en out', zoals ze zelf ooit verwoordde. Dus Schmidt kwam er bij ons in het progressieve lerarengezin niet in.

Misschien kwam het wel door die Schmidtvrije opvoeding dat ik nieuwsgierig werd naar Nederlands populairste kinderboekenschrijfster. Want ik leerde haar later natuurlijk wel kennen in haar rol van de literaire schaduwkoningin van Nederland. Vooral tijdens de laatste tien jaar van haar leven was ze nauwelijks meer uit de media weg te slaan. Wat een geestig, grappig oud mens, dacht iedereen, wat een leuke rebelse oma. Wat een fenomeen.

Ik ook.

Maar ik dacht er nog wel iets bij, namelijk: en wat zou daar nu voor écht persoon achter zitten? Ik kon me gewoon niet voorstellen dat iemand altijd, zomaar vanzelf, zo geestig en zelfverzekerd was. Deze vrouw zou, net als iedereen, in het lange leven dat achter haar lag toch ook wel eens moeilijke periodes hebben gekend en twijfels hebben gehad?

Enkele jaren later publiceerde ik zelf mijn eerste, nog naast mijn baan geschreven boek. Dat was me in alle opzichten zo goed bevallen dat ik hunkerde naar een nieuw onderwerp om me langdurig in vast te bijten. Een levensverhaal liefst, een biografie zoals ik die tijdens mijn studie in Londen had gelezen - geschreven als een roman en zo spannend dat je het 's avonds niet weg wilt leggen.

Toen dacht ik aan die oude, inmiddels al overleden schrijfster die ik destijds bij Ischa Meijer in zijn programma had gezien en waar ik zo nieuwsgierig naar was geworden. Zou dat wat voor mij zijn? Waarom eigenlijk niet?

Maar waarom wel dacht ik vervolgens, en vooral: waarom ik? Ik had nog steeds nooit wat van Schmidt gelezen en wist helemaal niets

van kinderboeken - ik h d niet eens kinderen. Sterker nog, ik had kind noch kraai, zoals dat heet. Alleen een vaste betrekking die ik weliswaar niet zo spannend meer vond, maar waarmee ik wel in mijn levensonderhoud kon voorzien en de huur voor mijn zolderetage kon betalen. En hoe zou dat nou moeten als ik een boek over Annie Schmidt zou gaan schrijven? Iedereen wist immers dat je met biografieën geen droog brood kon verdienen.

Ik had me al dus al weer geheel verzoend met een bestaan dat ook verder Schmideloos zou blijven, toen ik dankzij de interventie van een ondernemende uitgever Annies zoon Flip ontmoette. Om redenen die mij tot op de dag van vandaag duister zijn - waarschijnlijk zag hij mijn volstrekte gebrek aan kennis over zijn moeder en haar werk aan voor een onafhankelijke geest - vond hij het w l een goed idee dat ik een... nee, wat zei hij, h t boek over zijn moeder zou gaan schrijven.

En Flip begon me te verleiden - alles in het nete natuurlijk, maar wel compleet met lekkere lunches, goede glaasjes wijn en talloze meeslepende en amusante anekdotes over het leven van zijn moeder. Ik, lafaard, hield het aanvankelijk af. Ik durfde niet. Ik bleef maar tobben over die baan en de huur en de toekomst en hoe ik dat alles op zou moeten geven voor een avontuur waarvan de afloop volstrekt ongewis was.

Toen deelde Flip de genadeklap van zijn zorgvuldig opgebouwde offensief uit. Op een vrijdagmiddag toverde hij een oude plastic tas tevoorschijn en schudde die voor me leeg op tafel. Honderden dichtbeschreven velletjes dwarrelden voor me neer. Dit waren, zei hij nonchalant, de behalve door hemzelf nog nooit door anderen geziene liefdesbrieven van zijn ouders. Trouwens, er zaten ook nog allerlei ongepubliceerde gedichten van zijn moeder in en herkende hij daar niet ook Annies jarenlange correspondentie met haar moeder? Hoe dan ook, ik moest die tas met inhoud gewoon maar eens mee naar huis nemen en eens kijken of het wat was voor, zoals hij met enige nadruk zei, 'dat boek dat jij over mijn moeder gaat schrijven.'

Even later fietste ik in de regen door het Vondelpark met aan mijn stuur de onvervangbare literaire erfenis van een van Nederlands grootste schrijfsters. Die avond, voor de gaskachel, begon ik te lezen. Ik denk dat ik dat toen alleen onderbroken heb om te kijken hoeveel ik

nu eigenlijk precies op mijn spaarrekening had staan en vervolgens alsnog de ontslagbrief aan mijn toenmalige chef te schrijven.

Twee jaar lang heb ik toen met Annie op zolder gezeten. 'Is dat nu niet vreselijk saai?' vroeg een bezorgde vriendin gedurende een van de schaarse keren dat ik er nog eens van af kwam. Dat valt best mee, antwoordde ik. 'Begin je niet al en hekel aan haar te krijgen?' vroeg een voormalig collega die haar eens had geïnterviewd. 'Zó aardig was ze toch niet altijd?' Dat valt wel mee, antwoordde ik. 'Is het niet héél veel werk?' vroeg Flip toen hij in de gaten kreeg hoe serieus ik mijn taak opvatte - hij had het op een gegeven moment over 'die zeventiendelige encyclopedie die jij over mijn moeder gaat schrijven'. Valt best mee, antwoordde ik.

Wat al die mensen niet wisten, niet konden weten, is dat ik daar op mijn zolder het spannendste avontuur beleefde dat ik me kon voorstellen. Het ging over een lelijk eendje dat een zwaan wist te worden - oftewel een meisje dat eigenlijk niets mee had in het leven, maar dat er met humor en zelfspot alles uithaalde wat er in zat. Het ging over een vrouw die ik met al haar valse starts, mislukte liefdes en schaamtegevoelens over van alles en nog wat, eigenlijk veel heldhafter en leuker vond dan de bordkartonnen figuur die de media in haar laatste jaren van haar hadden gemaakt. Het ging ook over een schrijfster die de tegenslagen in haar leven op ongeëvenaarde wijze wist om te zetten in onsterfelijk werk, waarmee ze niet alleen zichzelf opvrolijkte en troostte, maar ook ons.

Na twee jaar was het boek af en mijn spaargeld op. Ikzelf was inmiddels de veertig gepasseerd. Droevig fietste ik over de gracht op zoek naar een tijdelijke baan, met het idee dat ik zojuist waarschijnlijk een punt had gezet achter het leukste wat ik ooit in mijn leven zou doen.

Toen kwam *Anna*, zoals ik het had genoemd, uit. Een paar weken en een stel juichende telefoontjes van mijn uitgever later kon ik die tijdelijke baan weer afbellen. Annie, of liever gezegd het verbijsterende succes van de biografie, had me een uitzicht gegeven op een carrière waarin ik kon blijven schrijven.

Het zal duidelijk zijn dat mijn leven sindsdien nooit meer hetzelfde is geworden. Ik schreef nog een boek en nog een, ik bleek mijn bestemming gevonden te hebben en kon binnen een paar jaar de tochtige huuretage inruilen voor een solide koopappartement. Zelfs met die kinderen en die kraaien is het allemaal nog goed gekomen, tenminste als man & hond ook als zodanig tellen.

Maar wat ik, er zo op terugkijkend, eigenlijk vooral hoop is dat *ik* nooit meer hetzelfde ben geworden. Dat ik voorgoed besmet ben met Annies humor, nuchterheid en relativiseringsvermogen en dat ik dat wat er verder nog op mijn pad zal komen, met net zoveel lef en onafhankelijkheid van geest tegemoet zal treden als zij deed. Dat niet alleen haar werk, maar ook haar persoonlijkheid in mij zullen voortleven en ik nooit meer Schmidtvrij door het leven zal hoeven gaan.

Annejet van der Zijl